

veliki opit

miroslav toholj

Potkrovilje, i uopšte stara kuća u kojoj smo nekada živjeli moja djevojka i ja, obično izaziva sjećanje na vrlo prijatnu atmosferu.

Naše strasti prvi put tu su u potpunosti doživjele svu draž i ljepotu poigravanja dušom. I sam koliko groze da je zračila ta naša igra, što je – po svemu sudeći – bila posljedica dosta rijetko njegovane ljubavi, koja je u zgodno vrijeme i u još povoljnijim okolnostima rasla do sljepila, omame, ludosti – nikada je se više nismo mogli odreći, oslobođiti, zaboraviti, i živjeti kao sav normalan svijet. Ne velim to s namjerom da bi se otvorila neka davorla perspektiva, ili još manje zarad pripomene o užasu kogom ljubavnici vijekovima plačaju danak najskupljom cijenom svojih života, ne! – o tomu ovdje uopšte neće biti riječi. Riječ je, dakle, o nečemu što je sa neskrivenom aljkavosu spocketka nazivano igrom, dok se – u biti – radilo o potiranju i razgradnji temeljnih pretpostavki obiknute forme našega ljudskog postojanja. I opet, zbilja nije u pitanju namjera da vam se nudi predah za razbirigu i razonodu, moja namjera ovdje je da sa vašom pomoći pokušam još jednom riješiti taj voščbeni zadatak u koji ja više, odistinski, nemam šta uložiti, ukoliko se začasne ne ukaže prijeka potreba da se uloži i posljednja nit koja me veže sa životom.

Jeste li voljni, jeste li – pitam – pripravljeni za užasnu slast koja vas čeka?

Neka nas podijeli nepotkupljiva mјera koja na jednoj strani vaga čahuru našeg licemjerja, na drugoj paučinu odanosti čistim djelima umjetnosti. I odmah neka je na čistacu, moja djevojka nije tu, ona spava u vrlo prijatnom sjećanju na atmosferu našeg doma u potkrovilju stare kuće u čijem primjeru je danas smještena apoteka (jedna od najlepših i najprometnijih u cijelom gradu), danas – velim – apoteka, juče trgovina alkoholnim pićima, a sutra možda aščenica. Za jedne, može se reći, juče je trebalo biti sutra, sutra je trebalo biti danas, danas bi bilo bolje još juče, i tako dalje, i tako dalje, pokoljenja bi tu zid mogla zidati, zid sulude volje i nespazuma.

I evo, neka svako na stočiću položi monetu sa kojom stupa i koja će mu, na koncu, biti vraćena sa uvijek malčice promijenjenom vrijednošću.

Najprije – pala vam je na um neka riječ. Provjerite njenu značenje. Neka se provjera odvija ovim redoslijedom: odredite kojem jeziku pripada riječ što vam je prva pala na um, zatim pronađite rječnik datog jezika i, tek što vam se otkrije najopštije značenje – netom pristupite ispitivanju suštine postavljenog zadatka: u čemu je razlika između značenja koje ste vi pridavali toj riječi i značenje koje navodi leksikon. Dogodi li se da vam padne na um riječ iz jezika koji nije vaš maternji, najprije se zapitajte – zašto baš taj jezik a ne neki drugi. Potrošite cito sat u sklapljanim cijelovitog odgovora na ovo pitanje.

Krenite dalje: zašto baš ta riječ a ne neka druga. I odgovor na to pitanje iziskivace neko vrijeme, ali vi ga ne želite, neka se posao odvija izvan prevelikog uticaja vremena.

I tek sada vam je jasno, iz odgovora koje ste sklopili, u čemu je razlika između značenja koje ste pridavali toj riječi i značenja ponudnog u rječniku. Naravno, i to vam je oduzelo dio vremena koje ste najameravali posvetiti možda sasvim drugim stvarima. Teško da će se u ovom trenutku naći neko ko je svoje vrijeme smjerao pokloniti upravo ovom poslu, ali ako se i nade taj – njegova namjera bar nije bila da troši u toj mjeri. Tek onako, kako će ne bi moglo kazati da nije...

Ostanimo koji čas kod toga Najprije, činilo vam se da provjera neće potrajati dugo, otprije neko određeno vrijeme koje ste unaprijed mogli izdvojiti. To unaprijed izdvojeno vrijeme smatrajte sada vremenom kojim ste jedino raspolagali, zamislite ga kao jedinu svoju vjeć-

nost. Primjerite mu potom stvarno potrošeno vrijeme u ovom zanimljivom poslu koji vam nije pridavao većih teškoća jer ste sve činili po snazi svoga duha. I? Ispostavilo se da je stvarno potrošeno vrijeme krupnije od onog što ste ga bili unaprijed izdvojili, ako pak niste plod srošnog duha. Potrošili ste, dakle, više vremena nego što ste smjeli, više od onoga kojim ste raspolagali. Slijedi da je vaš duh sposobniji za stvaranje nego za mjerjenje vremena. U tome je osnovna razlika između onoga koji je stvarao svijet i časovnika koji mjeri trajanje onog što je stvoreno, zajedno s njim.

Vratimo se sada razlici između značenja koje ste pridavali riječi što vam je prva pala na um, i značenje koje otkriva leksikon. Iza prvog značenja stojite vi, iza značenja u rječniku – svijest jednog ili stotine ljudi, ako pak ne i cito narod čiji je jezik domovina vaše riječi. Maločas ste odredili kojim ljudskoj rasi pripada dati jezik. Provjerite sada svoje predstave o srednjem tipu te rase, a potom stvarno stanje provjerite na nekom drugom mjestu. – Stanite, ministre spoljnih djela, nije najneophodnije putovati na lice mesta! – Uočili ste novu razliku, jer razlika između vaše predstave o ma kojim stvari i onog što je stvar odista jest uvijek postoji. I šta? Spram moći svoga duha, koji takode ima predstavu o sebi, različitu od svake druge, stvorili ste novu predstavu. Ona je zapravo u vama bila još od časa kad ste osjetili pravo budenje svoje namjere. I sad: ta predstava razlikuje se od sveg postojecog. Tu se krije osnovna razlika između svijeta koji je stvoren i svijeta koji nikada nije uspio biti stvoren. Razlika između stvarnosti i snova. Zar nije tako, gospodo psihoanalitičari, strategi i pojesci?!

Imali ste u početku samo jednu običnu riječ i vaš duh, iz potrebe (a svaka potreba rada se u dosadi), probudio je namjeru da stvara. I šta je stvorio? Novi zračak svijesti! I sad: niste li škrteći u pogledu vremena – neophodno je još malo, baš malo: tek toliko da umijesite blato, prah, i sve ono što vam se nadje pri ruci – i stvorili ste, šta? Stvorili ste, materijalizovali ste jedan život. Bilo je blato, prah i ko zna šta sve ne, a vi ste mu sada udahnuti zračak svijesti. Oblikovali ste ga tek kako se ne bi mogo razlikovalo od vas. Nedostajala je voda, ali vi ste pljunuli. Manjkalo je bjelila, pa ste posegnuli za žutim ili crnim. Sve što vam je odista nedostajalo prepustili ste to kao manu bića koje ste stvorili. Prepustili ste da se svim vašim nedostaci ogledaju u njemu. – Gospodo velečasni, nije hula, strpite se još koji čas.

Probajte sada napustiti to žalosno biće koje ste stvorili, zanemarite ga, uklonite se na čas i ostavite ga nasamo, samom sebi. Taman posla! Kao da se to može! Činite to u mjeri koju će odrediti vaša volja da mu stvorite još koju ugodnost ili, nakoncu, da nastavite sa svojim zadovljstvima.

Dok stvarate, vi imenujete, i vaše biće najednom osjeća potrebu da stvara. Njegovo vrijeme, tog biće koje ste stvorili, vama je sada jasno: u odnosu na vaše vrijeme – nikakvo je,jadno i žalosno. No ipak Ono, zovimo ga zasad tako, ono grabi, otima što može. I evo ga: osjeća granice iz kojih ne može a htjelo bi i to. Kako da ne?! Pala mu na um neka riječ, gospodo znaci i ljubitelji, i sada želi da je korisno upotrijebi. Ali, nego nevolje ljute, ostalo mu je tek da je pravilno upotrijebi, premda ovo ne isključuje ono iz prethodne želje, i premda se te dvije stvari na određeni način i u određenom slučaju i poklapaju.

I sad: Ono piše, trudi se i trudi u poslu pravilne upotrebe svake svoje riječi i sklapa knjigu otprilike kao što je ova. Započelo je onom riječu početku, ali nikad ne zna kojom riječu će završiti. I dotiče li vas se to što na početku njege životne priče stoji očajnička želja da vas spozna, da vas kao svog stvoritelja dotakne a sva njegova muka doseže tek do riječi koja je bila na početku, koja vam je slučajno pala na um.

Želite li dalje?

No evo.

Ali prije tog, ukazala mi se zgoda, okružena pažnjom kakvu bi živ stvor samo mogao poželjeti, i predočiću vam jedno svoje skorašnje ubjedenje kome se, vjerujem, neće protiviti grubostima kakve nas ponekad krase. Vi sanjate život a ja smrt, a ipak nećeće imati pravo poricati moju prednost, i ovdje sam zapravo samo da bih to uspio dokazati. I najprije – odričem se

svega po čemu bismo mogli biti isti, ali pazite, ne presudujem no prihvatom ulogu koja mi je dosudena od strane onih što presuduju a ne prihvataju to što im je, jednako dosudeno zakonima onoga na čijoj strani vječnost stoji. Vaš san, na primer, potkralo se stvarnosti vašega postojanja, i te dvije stvari nikada nećeće pomiriti. Moje pak postojanje, htio ja to bio u početku ili ne, potkralo se mome snu i to nas razlučuje. Ukratko, htjedoh reći, ma koliko me se to doimalo uprošćenim, kako je stvarnost realnog zemaljskog svijeta ipak na vašoj strani, kako je između nas rascjep i provalija u koju se survajaju najpre sve čari tjelesnosti. Jer, moram li reći, odnedavna – mada dijeljimo pogau istog svijeta – svoje fizičko postojanje ja više ničim ne mogu dokazati. Čin, koji je u toku, čin je odmaže nad sviješću koja je moje ruke, sve udove, trbuh i divne prste, kao dijete što krivo slovo precrta i satre, u nemuštu digresiju moga duha pretvorila. Najednom, a nisam li to najmanje želio, pokazalo se da sam plod jedne idiotske fantazije. I, gospodo, sav svijet zajedno s vama tu je da bi poricao sve moje posjede, osim jednog: da nisam isto što i vi. No, medu vama prepoznajem i one čiju sam sudbinu podjelio; naš duhovni otac u vidu idiotske fantazije pobrinuo se ipak da nam patnja ne bude uskraćena i po tom – mi smo vam slični – patimo iako drugačije, s tom razlikom dakle što se naša stradanja samima sebi podsmijevaju. A sad naštvajlamo.

I, evo... Riječ, koja vam je prva pala na um, ne pripada nikakvom stranom jeziku; pripada vašem maternjem. Tu ipak stvari izgledaju malo drukčije. Svaka riječ vašeg maternjeg jezika morala bi biti bliža, razlika između značenja koje ima u vašoj svijesti i značenja u bilo kojem od rječnika vašeg jezika – manja je. I vremena ste manje, potrošili, ali ni onaj tračak svijesti nikako da se otkine i zablista. Sve što ste dosegli još uvijek je u vama iz svjesnog. Izvedite praktični opit, uzmite blato, zamijesite prah i sve što vam je potrebno i pred vama će gaknuti guska, kao u Vukovaru, smugnuti pacov kao kod Dirdroa u »Žaku fatalisti i njegovom gospodaru«, riknuti govedo, prhnuti preplašenu pticu – jednom riječu – sve zrelo za pastoralu, ili će zatitrati strašan ugor od koga će vam se učiniti zmija, i – to je opomena da niste postupali sa savršenom preciznošću. Bilo kako bilo – sada ste u carstvu animalnih stvorenja, stvorenja bez tračka svijesti, no ipak živih stvorenja. Niste umakli opasnosti koja je na vas vrebala sve vrijeme dok ste radili. No, neka i greška stekne svoj blagoslov, neka tih ljupkih stvorenja, ali nadalje pazite: svaka riječ vašeg maternjeg jezika, gospodo znaci i ljubitelji, posjeduje mnogo skrivenih značenja, onih koje ne možete naći ni u vlastitoj svijesti, ni u leksikonima. Takva značenja pohranjena su u tvrdo umotanom klupku svecog svijeta. Trebalo je namjera da vam je dalekosežnija, da su vam znatnije duha strašniji, da su vam znatnije i ljubopitstvo okrutniji. Iza takvih napora skriva se klica života gospodara svega smrtnog na zemlji.

Odbacimo sada sve čime smo se služili dok smo stvarali. Perimo ruke. Neka je pred nama samo ono što je plod našeg stvaranja. Neka nam sada taj život odmotava svoj smisao, otkriva svoje zakonitosti premda se razlikuju od naših predstava. Odrecimo se sada, nije li krajnje vrijeme, onoga u čemu svi grijese. Taj svijet nesvidljiv je u ma kakve granice kojima raspolažemo; odbacimo svoje učmala htijenja. Prepustimo ga širenju i nek poprima razmjere, mnogo veće i mnogo šire, na način određen zahtjevima i logikom njegovog opstanka.

Zadržimo se načas kod uloženih napora, mnogi stvaraoći u tom grijesu. Dopustimo da su posjedi pisci mnogi. Mnogi od njih preziru napor koji je neophodno uložiti u postupak stvaranja, te radije posežu za klišeima i onim što je stvorenovo već prije njih, i to sa strašu većom od one što prati blagotvornu potrebu da sami stvore. U još jednom grijesu – svode svijet u okvire svojih predstava i njihova taština u tom raskošno uživa. Prezirimo takav duh i ono u čemu će on naći svoj vrli užitak. Dopustimo da su nam bliži oni čiji duh posjeduje moći da, osim što pravilno upotrijebi svaku riječ, svaku upotrijebi i korisno. Oni, dakle, što su sve podložili namjeri da odmotaju tvrdo klupko svijeta, nisu li oni nam bliži. No, da čudne li koristi i od ove rabote. Živa bića koja su stvorenata ipak su bića stvorenata od blata, praha, vode, i ko zna

čega sve ne, ako izuzmemo onaj božanski tračak svijesti. I dovoljno je reći smo: blato, prah, voda, ništa... Ukrasimo ih ma kako: orlovska nos, kosa plava, crna, svijetla, oči mutne poput barica, lica koščata, povijeni u struku, mršavi, žutih zuba, klempavih ušiju, široki u kukovima, gojazni, žilavi, kilavi, stasiti, videni, sitni i neugledni, duturumi, jakih šaka, malih stopala, jake čekinje – svejedno, uzalud! Ali, kažeš li sljedeće: »Vjerovaš da je svaka stvar na svijetu ima svoju nepromjenljivu težinu u cijelokupnom poretku stvari. Gajio je iluziju da je težinu svake stvari moguće izmjeriti nekom odgovarajućom cijenom koja je, kao odgovarajuća mjera, upravo nepromjenljiva, ali u pogledu svake date stvari ta ravnoteža je narušena« – uložili smo bar malo napora da se odmota tvrdno smotano klupko, pokušali smo svoga junaka provjeriti u svijetu koji se razlikuje od naših predstava, u svijetu koji se sukobio sa njegovim predstavama. Tako, poklonili smo se njegovom životu, njegovom zračku svijesti, ne blatu, prasini i vodi.

A sad krenite dalje.

Nam um padaju mnoge riječi. Shvatili ste – vaš život odvija se putem riječi, vaša svijest su riječi – to je ono što vas razlikuje od bića bez svijesti. Svakog časa laćate se leksikona i mnogih knjiga – provjeravate, stvarate li, stvarate. Pri tom zadržavate samo to što je znak vašeg neponovljivog duha, inače – ne biste ni poszali za mnogim knjigama. Tek da odredite, da postanete svjesni i onoga što vas se nikad do sad nije mnogo tako. I riječi vam dolaze po nekom drugačijem redoslijedu, upravo ne poštaju nikakav postojeći poredak. Odbacili ste abecedu i abecedni poredak leksikona. Nijedna važeća konvencija vama ne pomaže, naprotiv – odmaže vam i vi ste je odbacili ili se trudite da to učinite. Nedostaje sada neki novi poredak, poredak vaše svijesti, vaš poredak, koji će – prije nego ošta poput leksikona – jednom takođe morati odbaciti. Bježite od mogućeg okvira u koji bi se htio smjestiti svijet koji stvarate, držite se pristojne mjere haosa.

Slijedeći korak u ostvarenju vaše namjere jest odbacivanje najvećeg dijela knjiga koje ste do tada brižljivo sabirali, tragali za njima, hranili, brisali prašinu, prelistavali, duvali u njih, grijali pod jastukom i u njedrima. Ne uništavate ih, to nikako, poklanjate ih onima koje će vaše odbaćene knjige obradovati. Haos vašeg svijeta polako se opijemenuje povremenim žrtvovanjima, prinoseći žrtvicu-paljenicu, to je vaša najveća životna pobjeda; izvan moći nasilja uspjeli ste ukrotiti vaš haotični svijet, darivali ste ga smislim, ali pazite – moglo bi vam se dogoditi nešto iznenadno, ono što niste očekivali, mogli biste umrijeti od zadovoljstva, u najmanju ruku – gubite fizičku svojstva. Pazite, utješno je to što život, vaš život na zemlji ne poštaje princip konačnog zadovoljenja, jer nije li tako – vas uopšte ne bi ni bilo. Izvirili biste na svjetlost dana i zadovoljivši se time – ponovo klinzili u svoj brošići nepostojanja. Tako svaka stvar. Mimo zadovoljstava treba ići do kraja, ako kraj uopšte postoji i ako je mogućnost stvaranje uopšte iscrpljiva i konačna.

Nastavite dalje.

Otvarami vam se nebrojene mogućnosti. Uvijete da su mnoge od njih slijepo odmah tu iz ugla, čorsokaci, tu negdje mnoge od njih završavaju i vi se vraćate nekoliko koraka unazad i nastavljate dalje; jedan put nikad se neće zatvoriti. Požalite li zbog stranputica, smetnuli ste da su vam neprekidne vježbe prijeko potrebne. Svaka od zatvorenih mogućnosti vaša je neophodna vježba na putu koji se nikada neće zatvoriti. Iskustva svih svojih vježbi unosite u polja svoje svijesti, u svoj život, ali s oprezom da neku od njih ne prenaglasite žaleći što se zatvorila kada to niste očekivali. Svaka vježba, u stvari, kratkovjeka je zraka jednog postojanja, jednog života koji ste stvorili. Nastavite dalje preko žrtava mnogih uloženih napora.

Pred vama je veliki put, i već ste poodmakli. Mnoge su vam riječi dolazile, neke jedanput i nikad više, neke po hiljadu i hiljadu puta. I stajali ste zadivljeni nad onim što bijaste stvorili. Cio svijet i cio taj narod vrvio je i razmnožavao se pod paskom vaših plodnih namjera. Stali ste polagano zaboravljati onu divnu, divnu riječ koja vam je prva pala na um kada vam je postalo jasno šta zapravo hoćete.

Prvo biće koje ste stvorili gradilo vam je svetišta, takođe prinosilo žrtvu, umoljavalo, pridr-

žvalo se vaših zapovijesti, i šta sve ne. Kad god bi se sjetili one riječi iz koje ga bijaste davno stvorili, njegov duh, mijenjali ste njegovu sudbinu, ženili ga i preudavali, prekrjali je i produžavali. I najednom potrošili ste sve svoje nadahnute pred tom riječju, oštošala je i zauzeala trajno mjesto u leksikonu vaše svijesti. No i ono jedno biće leglo je jednom u neki grob s kamenom iznad glave na kom je zauvijek ostala zapisana ona njegova riječ, njegovo siromaško slovo. Gubeći posljednji dah, oprštajući se sa svijetom, pozdravljujući se sa životom, kada se ukoričavala njegova sudbina kao što je ukoričena ova knjiga, posljednji pogled usmjerio je k vama. Ali vi bijaste u novom i novom poslu stvaranja, poodmakli na svom velikom putu. I vidjele su njegove oči samo kako se gasi jedna zvijezda, kako u polju vaše svijesti zgasnju tračak njegove duše. No evo, i vaše treba privesti kraj.

Vaša svijest, i duša vaša, vi sa orlovskim nosom, jakih jagodica i debelih usana, oštре smede kose i krupnih šaka, pogrbljeni u ramenima ali još snažniji i živahni, pristupate svodenju računa. Prezirete sve što je nastajalo u vašem naporu da korisno i pravilno upotrebljavate riječi, prezirete sav taj dim svijeta, upreden smislom vima nebrojenih mogućnosti i kombinacija, jer gasi vam se volja, prestaju želje i namjere. Pokušavate udahnuti zraka, pokušavate pokrenuti udove jednom stvorene od blata, praha, vode i ko zna čega sve ne, ali uzalud, uzalud. Gasi se slovo kroz koje je rođena vaša duša. Vremenom nestalo je razlike između značenja vašeg slova u nekom dalekom leksikonu i značenja koje joj je pridavao duh vašeg stvoritelja. I sad: humka ste obrasla bujnim travama u proljeće, s ponekim cvjetkom, na krasnom paradišnom pokrivaču, s kamenom na uzglavlju na kome je odavno ispisano vaše slovo zaraslo u mahovinu. I šta? Nema, nemam više mjesta u knjizi koja se gnušta mrtvih riječi, u knjizi kao što je ova.

A ja?

Rekoh, moja djevojka sada spava u vati uspomena na vrlo prijatnu atmosferu kutka gdje smo živjeli svoje najbolje vrijeme, u sunu o kući s potkrovljem i ljekarnicom u prizemlju. U početku ništa nismo imali i iz blagotorne dosade stvorili smo sve. Najprije stvorismo duše koje su se svega mogle odreći počinjući sve iznova. Gubio se svaki jasan znak našeg stvarnog postojanja, jer ne bijasmo mi mjeđu stvarnostima oko nas no ona bješe mjeđu našeg života. I pretvorili smo sve u san u kome je bilo sve i izvan kog nije bilo ništa. I gdje smo sada moja djevojka i ja, recite, gospodo znaci i ljubitelji, gdje. Pod kojom zastavom i pod kojom zvjezdom.

Možda ćete na naše pozive ciknivši odskočiti, kao što odskoči sitnina bačena na svadbi deci punom šakom po pločniku.

Doturamo vam erotsku zbirku »Kikot Vraga«. Naći ćete je noćas u poštanskom sandučetu.

Opevamo umoran osmeđ dendija, sa džepovima punim svilenih brushalera, gaćica, dugih rukavica koje su svlak ruku što se u plesu izvijaju poput kobre, i tamnih čarapa, tako lakin da bi ih vetar poneo na sebi kao prolećne mace. Sviljeni veš slično pesku promiće kroz prste. Jedni s lakoćom dolaze do ljubavi, a drugi s naporom i do daha dolaze... Oh nemojte spuštaći slušalicu, imamo vam toliko toga reći! Nemojte spušti, nećemo nazvati drugi put!

Zadihan od pohlepe za uživanjem, naravno saslušaćete nas! Vi ćete nam zavoliti, dugo ćete nam gledati u oči, i promucati: »Dragi... nemoj nikada da umreš!«

Nas ne možete prevariti! Tragovi samoće na vašem životu vidljivi su svud, kao otisci prstiju na ogledalu. Sedite u kući sami i leljanjem glave mazite se s muzikom. Stidljivo kliznete rukom linjom koja deli telo napolja. Vaše dve prazne ruke ne mogu nadomestiti muško telo. Šta biste dobili da ostanete u stanu? Ponavlja se mučenje neodređenih želja, sladostrasna lenjivost, davljanje dosadom. Jalovo maženje u samoći. Ljubav s promajom.

Jedan od sebe napušteni čovek, ležite uveče sami u krevetu, jednako kao što ćete ležati u grobu. Širom otvarete oči, u neprozirnom mraku što se zgusnuo oko vas, ništa se ne razabire! Padate u listu koji se otkačio, o odvratna bolesti samoće! Šta u ovim okolnostima može znati pristojnost? U ovim okolnostima, pristojnost je obična besmislica!

Bezmernost vremena potopiće kratki bolni trenutak našeg života. I onda kad se površina vremena sasvim umiri za drhtajima koje on ostavi, kada sve prode, kad se za baćenim kamenom ne širi na vodi više ni jedan krug, šta će onda značiti naše konvencije?

Prelazimo u luciferski šapat. Zakazujemo susret u mračnoj ulici. Vozite pustim drvodredima, u kojima se u retkim ljudskim prilikama ubličila samoća. Tragovi su se toliko izmenili da su izgubili imena. Ah, bešumna su vaša velika kola, začasne ste ovde. Lako se otvaraju vrata limuzine, i evo obreli ste se u sumračnom sokaku.

Napornom očiju u škiljavoj svetlosti razaznate tablu »Ulica Totemska! Mesečinasto sjaj nekoliko srebrnih zuba u osmešu verglaša koji stoje uz počadnju zid. Dok okreće ručicu instrumenta, zelenle blede oči mu se trzaju kao da iz voza prati predeo koji stalno odlazi.

Tada mi stupamo iz mraka! Šireći ruke na zagrijaj, raskrilićemo svoje detektivske mantile, i ispod njih se naježeno ukazuje golo telo, slabine ranjene noktima.

Pozdravljate tih, samo sklopivši oči.

Pristupamo vam i ljubimo strasno u vrat.

Prevrnutim očima vi gledate kako mesec isparava u belu maglu. Rasipate se poput maslačka. Vaša usta se otvaraju lagano kao ruža i primaju poljubac gorkih usana.

Pružamo vam bulku, tri crvena leptira sklopjenih krila. Kako vas samo gledamo, malo bi ko reskirao toliku nežnost...

Vi ste jedno ukrasno biće koje izgleda kao da nije za dodir. A jeste naravno! Vi ste manekanka sa komplikovanom frizurom na sprat. Druge ste rase, stavljamo vam uvo ispod srca i slušamo puls, čudan kao javljanje zrikavca. Prsti se teško uvlače u vašu kosu. Izvlačimo srebrene češalje u obliku male šake, i talasasti medeni duvan rasipa se niz leđa.

Gledamo u nanelektrisano plavetno nebo, znojni u omorini staklene baštice! Pružate ruku, i polazimo; vi, mi i svaki onaj ko stoji poseđnut ognjicom svih nerava, opijen grmljinom!

Veoma dobro poznajemo čitav ovaj grad; mnogo smo ovim ulicama lutali kao psi. S licem uz lice, poput klizaljkih parova, zajedno žurimo kroz špalire, šibani belim slepačkim štapovima, ka alfi i omegi svih naših kretanja – ka toplošti!

Tako se završavaju svi naši pozivi u kratkim letnjim noćima, pritisnutim svetlom sa obe strane... Mnogo nas je ovde u zračnim, svetlim halama, narušenim paviljonima Svetih Izložbi.

Stupate u život svežiji od mirisa peršuna! U žubor glasova, šapat. Prozori su izloži oblaka! Okolo parovi se ljube sočno kao da sišu zrele breskve, grabe se jezicima za slast.

Iljubavni manifest

vladimir pištalo

U gradu zasutom svetlucavim snegovima konfeta, okrenuli smo vaš broj telefona, vama nepoznati u kasni večernji čas, u onom prokletom intervalu između ponoći i zore koji već nosi ime jutra! U trenutku kada sa slušalicama slušate muziku sa radija, i osećate da vam sva prolazi kroz srce.

Telefon zvonii i teška slušalica na mesinganoj viljušći za vašu krhknu ruku, dotad položenu na vezu, predstavlja iskušenje. Od svih stvari, vi najviše volite da spavate, i neiskreno se budite svaki put. Iza sklopjenih kapaka, zalutali ste medu rogate pagode, pod vodopade raskošnih vrba. U jesenje popodnevetar nosi duge paucine, i češljaju vas vrbe ispod kojih šećete. Zadremali ste pa vam se možda učinilo za ovaj zvuk da je zvonjava bicikla koji ste povezli u snu.

Ma, ne! To je telefon, to smo mi... Kad podignite slušalicu, u ušnu školjku prodreće vama naše vrele reči i pozivi. Bezobrazluci koje zadihanju šapćemo iz govornice na periferiji, u poziciju koju samo možete zamisliti...

Ne možete sakriti užvik iznenadenja na ove reči.